

OSEBNO NAPREDOVANJE V VEJI IV OD A DO Ž

Priročnik za vsako četo

September 2017

Skavti 

Kazalo

1 Bi-Pi o osebnem napredovanju	4
2 Sistem osebnega napredovanja v veji IV	5
2.1 Metodološki pripomočki osvetljeni skozi sistem ON	5
2.2 Stopnje napredovanja	6
3 Osnovna shema sistema osebnega napredovanja	8
3.1 Funkcije v vodu	8
3.2 Veščine skavtskega znanja	12
3.3 Interesne veščine	22
4.1 Časovni načrt vpeljave sistema	23
5 Ceremonija podelitve naštika napredovanja - imenovanje v viteza višjega reda	25
6 Osebno spremljanje	27
6.1 Osebno spremljanje vodnikov	28
6.2 Osebno spremljanje vodov	28
6.3 Osebno spremljanje višjega voda	28
6.4 Preverjanje osebnega spremljanja	29
7 Sklepna misel	29

I Bi-Pi o osebnem napredovanju

Značke so zasnovane tako, da dečka spodbudijo, da se začne ukvarjati s hobijem in pri tem napreduje. Za zunanjega opazovalca so značke znamenje, da je deček napredoval. Značke ne označujejo, da je deček mojster tiste veščine, v kateri je bil preizkušen. Če bi skavtstvo kadarkoli preoblikovali v uradni sistem resnega poučevanja učinkovitosti, bi izgubili celotno bistvo in vrednost skavtske vzgoje. Poleg tega bi s tem mejili na delo v pristojnosti šole, ne da bi imeli na razpolago izkušene strokovnjake, ki bi to izvajali.

Želimo, da bi VSI naši dečki napredovali zaradi živahnega razvoja, ki bi potekal v njihovi notranjosti, in ne zaradi zadolžitve formalnega pouka, ki poučuje od zunaj.

Sistem značk pri skavtih je koristen tudi za voditelja, saj z njimi lahko spodbuja navdušenje vsakega in kateregakoli dečka za hobije, ki mu pomagajo oblikovati njegov značaj ali razviti njegove spretnosti. Namen značk je, da bi v vsakem dečku vzbudile zanimanje za hobije in ročna dela, izmed katerih mu bo katero nekoč morda priskrbelo službo in mu tako preprečilo, da bi se znašel v brezupnem in nemočnem položaju, ko bo moral vstopiti v svet.

Gre torej za sredstvo, ki je - če se ga uporablja modro in razumno - usmerjeno v to, da daje upanje in ambicijo tudi najbolj neodločenim in sramežljivim dečkom, ki bi sicer hitro zaostali v življenjskem teku in bi bili zato prikrajšani za vsako upanje. Prav zaradi tega nismo določili stopnje sposobnosti, ki naj bi jo dosegli. Naš kriterij za pridobitev značke ni določena stopnja oziroma kakovost znanja ali spretnosti, ampak KOLIČINA TRUDA, KI GA JE DEČEK VLOŽIL, DA BI TO ZNANJE ALI SPRETNOST DOSEGEL. Ta kriterij izenači možnosti najbolj obupanega dečka z njegovim bolj uspešnim bratom.

Razumevajoč voditelj, ki se je poglobil v psihologijo svojih dečkov, bo izenačil pogoje, tako da bo počasnejšemu dečku omogočil pravičen začetek ob njegovem intelektualno bolj uspešnem bratu. Na ta način bo sramežljivi deček, v katerem se je zaradi mnogih neuspehov razvil kompleks manjvrednosti, z lahkoto dosegel nekaj prvih zmag, ki ga bodo opogumile, da se bo še bolj potrudil. Če vztraja, naj bo še taka neroda, mu njegov mentor lahko podeli značko, kar dečka ponavadi spodbudi, da vztraja, dokler ne osvoji tudi drugih značk in pridobi sposobnosti običajnega dečka.

Preizkus za pridobitev značke poteka posamezno in ne v obliki tekmovanja. Voditelj in mentor morata zato dobro sodelovati, oceniti vsakega posameznika po njegovih sposobnostih in se odločiti, kdaj biti širokega srca in kdaj biti strožji.

Nekateri voditelji vztrajajo, da morajo biti njihovi skavti vrhunski, da lahko osvojijo značko. V teoriji je to zelo dobro, kajti nekateri dečki bodo na ta način dosegli ogromno znanja. **Vendar naš cilj je, da pri vseh dečkih vzbudimo zanimanje.** Če voditelj za prvo prepreko postavi lahko ograjo, jo bodo skavti samozavestno in navdušeno preskočili; če pa jih postavi pred navpičen, kamnit zid, se bodo prestrašili in ga ne bodo preskočili.

Po drugi strani pa tudi pretiravanja v nasprotno smer ne priporočamo, in sicer, da se značke podeli ob najmanjšem poznavanju snovi. Pri tem morajo mentorji uporabiti svoj čut in ravnati po lastnem preudarku, ne da bi pri tem pozabili na bistvo.

Vedno obstaja nevarnost, da bi 'lov na značke' izpodrinil 'pridobivanje značk'. Naš namen je vzgojiti dečke v nasmejane, razumne, skromne in delavne državljane, ne pa v nadute in nečimrne fantiče. Voditelj mora skrbno nadzorovati lov na značke in ugotoviti, kdo značke le lovi in kdo si zanje navdušeno in resno prizadeva. Zato je uspeh sistema značk v veliki meri odvisen od voditelja in njegovega individualnega pristopa.

2 Sistem osebnega napredovanja v veji IV

Sistem ON je enoten pripomoček za osebno napredovanje za vse čete, kiupošteva:

- glavne metodološke pripomočke veje IV
- tradicijo čet,
- vsa področja razvoja.
- je uokvirjen in uporaben ter hkrati prilagojen posamezniku
- omogoča različne zahtevne ravni za IV vseh naših čet
- olajša delo četovodji in je povezan z osebnim spremljanjem.

Sistem osebnega napredovanja tako ni nek nov sistem, ki bi od IV voditeljev poleg skavtke metode in že ustaljenih dogodkov v četi zahteval še druge aktivnosti. Gre za sistem, ki povezuje glavne metodološke pripomočke v četi v celoto v luči poti, ki jo vsak IV prehodi skozi leta v četi.

2.1 Metodološki pripomočki osvetljeni skozi sistem ON

ŽIVLJENJE V VODU- FUNKCIJA V VODU	<p>»Sistem vodov je bistvena lastnost, ki skavtsko vzgojo razlikuje od vzgoje drugih organizacij. Razdelitev otrok v vode po šest do osem otrok in vzgoja, ki je je vsak vod deležen kot ločena enota pod vodstvom svojega vodnika, sta ključ do dobre čete.« (Bi-Pi)</p> <p>Glavna značilnost čete je njena organiziranost po vodih. Vsak vod vodi vodnik, preostali člani pa si razdelijo delo po funkcijah in tako po svojih močeh prispevajo (služijo) v dobro voda. S tem se IV krepijo v timskem delu in pridobivajo čut za odgovornost ter spoznavajo pomembnost posameznika v skupnosti.</p>
SKAVTSKO ZNANJE	<p>»Življenje na prostem je resnični gradnik skavtstvain ključ do njegovega uspeha.« (Bi-Pi)</p> <p>Z učenjem skavtskega znanja spoznavamo način življenja, neposredno povezan z naravo in s tem krepimo občutek povezanosti. Hkrati IV napreduje na moči in znanju ročnih spretnosti, uri značaj (ko se je treba močno potruditi za prižig ognja) in krepí samopodobo in pridobi samozavest (ko prvič prespi v naravi, postavi svoj bivač...). Gre tudi za izkušnjo timskega dela (ko se postavlja visok jambor). Nenazadnje, preko življenja v naravi spoznavamo stvarstvo in Boga stvarnika.</p>
INTERESNE VEŠČINE	<p>»Namen značk je, da bi v vsakem dečku vzbudile zanimanje za hobije in ročna dela, izmed katerih mu bo katero nekoč morda priskrbelo službo in mu tako preprečilo, da bi se znašel v brezupnem in nemočnem položaju, ko bo moral vstopiti v svet.« (Bi-Pi)</p> <p>Čeprav je skavtsko znanje tista osnova, ki jo nikoli ne smemo v četi pozabiti dovolj poudarjati, pa skavtstvo posamezniku ponuja iskanje in razvijanje lastnih interesov in talentov. Z utečenim sistemom usvajanja interesnih veščin (preko 7 korakov) se IV sreča z načrtovanjem in sestavljanjem ciljev ter izpolnjevanjem le teh. Krepí zavest, da je sam odgovoren za svojo osebno rast. Pridobljene veščine in znanje mu vlivajo pogum in samozavest, pridobljeno znanje pa lahko uporabi v dobro čete ali izven skavtov.</p>

ŽIVLJENJE V ČETI (SPECIFIKE ČETE)	Posamezniki sestavljajo vod, vodi pa četo. Ta se srečuje na dogodkih, izzivih, kjer se vrstijo številne aktivnosti in ceremonije. S tem IV vseskozi osebno napreduje, tudi če tega ne dojema. Vsakič, ko IV neko stvar naredi prvič, ko se udeleži nekega dogodka, da obljubo, dobi skavtsko ime, ko nekoga drugega nekaj nauči... stopi korak naprej na svoji poti osebnega napredovanja. Ker se tradicije in navade od čete do čete razlikujejo, s tem poudarjamo tudi vlogo posameznega voditelja, ki lahko v sistem osebnega napredovanja vključi njemu/njihovi četi pomembne vidike.
--	---

Kaj krepimo s posameznim metodološkim pripomočkom?

FUNKCIJE	SKAVTSKO ZNANJE	INTERESNE VEŠČINE
služenje skupnosti timsko delo vlogo posameznika in čut za odgovornost	napredovanje v znanju, ročnih spretnostih, moči ... samopodobo in samozavest IV (ko sam prižge ogenj, prespi v naravi) timsko delo vztrajnost, pogum ...	iskanje lastnih sposobnosti in interesov učenje načrtovanja ciljev in izpolnjevanja le teh samopodobo in samozavest IV (tudi če v šoli ni odličen, je lahko uspešen na drugih področjih)

Življenje v četi

S tem želimo poudariti, da IV vseskozi osebno napreduje, tudi če si zato ne postavi konkretnih ciljev in preizkušenj. Vsakič, ko neko stvar naredi prvič, ko se udeleži nekega dogodka, ne samo na ravni čete, da obljubo, dobi skavtsko ime, ko nekoga drugega nekaj nauči, stopi stopničko naprej.

2.2 Stopnje napredovanja

IV v četi napreduje po stopnjah. Ko volčič opravi prehod in pride v četo, postane novinec. Vstopi tudi v manjšo skupino - vod, v katerem je najmlajši in se mora naučiti novih pravil. V prvem letu tako v glavnem prejema znanje in sprejema osnovne odgovornosti. Prioriteta je učenje skavtskega znanja in čim bolj vestno opravljanje funkcije. Pri tem so mu v pomoč starejši člani voda, ki so tudi mentorji novincu. Ker mora najprej osvojiti veliko količino novega znanja in veščin za skavtski izpit, z interesno veščino lahko še počaka. Kot dodatni pogoj lahko voditelji v četi določijo določeno stopnjo udeležbe na srečanjih ali obvezno udeležbo na taboru. Ob koncu leta vodnik in voditelj preverita, če je novinec uspešno opravil vse pogoje. V tem primeru postane **IV RAZISKOVALEC**. Lahko pa se zgodi, da novinec v prvem letu ne uspe opraviti vseh nalog. Nič za to, naslednje leto je nova priložnost, da dopolni vse manjkajoče pogoje.

Mogoče se na prvi pogled zdi nenavadno, da med obveznimi pogoji ni skavtske obljube, ampak zgolj opravljen skavtski izpit. Sistem obljub se namreč od čete do čete razlikuje (ponekod lahko novinec pridobi obljubo že na prvem Jurjevanju, taboru, ponekod pa šele v drugem letu). Hkrati je obljuba osebna odločitev posameznika in k temu moramo stremeti! Zato odločitev ne sme biti izsiljena oz. našitek ne sme biti glavna motivacija za to, da se nekdo odloči dati skavtsko obljubo. Voditeljem je prepuščena odločitev če in kdaj v sistemu dajo kot pogoj tudi skavtsko obljubo.

V naslednjih letih se IV raziskovalec, opremljen z osnovnim znanjem poda v vznemirljivi skavtski svet. V njem odkriva tudi svoje interese ter prevzema vse več odgovornosti v vodu. Vodovo srečanje ne bo v polnosti izpeljano, če bo manjkal. Nič več ni vodnik odgovoren za to, da izboljšuje svoje skavtsko znanje in mora svoje skavtsko znanje tudi praktično dokazati, tako da se poglobi v 2 področji skavtskega znanja. Prepoznati mora tudi svoje osebne talente in jih nadgraditi, zato usvoji vsaj 1 interesno veščino. Ko opravi vse zahtevane pogoje, mu voditelj izroči nov našitek in mu s tem izkaže, da je sedaj postal pravi **IV POZNAVALEC**. Večina bo do doseženih pogojev potrebovala vsaj 2 leti, tisti najbolj navdušeni pa mogoče le eno. Vsekakor je časa dovolj, zato ni potrebno hiteti. Voditelj pa seveda preko osebnega spremljanja s poznavanjem IV ve, koliko je posameznik sposoben in koliko lahko od njega zahteva.

Tu pa se pot IV poznavalca ne konča. Skrbeti mora namreč za nenehno osebno rast, saj je še veliko področij, na katerih lahko napreduje. Za napredovanje v naslednjo stopnjo mora tako ponovno nadgraditi skavtsko znanje na 2 različnih področjih ter usvojiti novo interesno veščino iz drugega področja kot predhodno. Vendar pa mu do mojstra manjka pomembna vrlina – sedaj ni več odgovoren samo za svoje osebno napredovanje, ampak tudi za druge – zato mora svoje znanje in čas deliti z drugimi, predvsem najmlajšimi člani voda. V vodu opravlja funkcijo vodnika (ali podvodnika, v primeru, da je takih posameznikov več). Novincu pomaga pri uvajanju v vod, pomaga mu pri določitvah nalog, ki jih bo izpolnjeval v okviru funkcij v vodu in ga spodbuja, da jo bo dobro opravil. Ob koncu leta bo on preveril in posredoval informacije četovodji. Prav tako je odgovoren tudi za pripravo novince na skavtski izpit, na vodovih srečanjih pa mora sam pripraviti vsaj 2 temi skavtskega znanja. Seveda pa vodnik ne skrbi samo na novince, ampak za celoten vod. Zato med letom vodi organizacijo in potek vodovega potepa. Skrbeti za bližnjega in istočasno delati na lastnem napredku, to je v resnici mojstrstvo! Ko se IV dokaže, da je sposoben obojega, postane **IV MOJSTER**.

Poimenovanje stopenj napredovanja:

okvirno obdobje	1.-2. LETO V ČETI	2.-4. LETO V ČETI	4.-5. LETO V ČETI
za napredovanje se IV izkaže...	OSNOVNA ODGOVORNOST SPOZNAVA, PREJEMA ZNANJE	VEČJA ODGOVORNOST IN DOLŽNOSTI, SPECIALIZIRA, POGLABLJA ZNANJA	VODJA, ORGANIZATOR, MENTOR SPECIALIZIRA, POGLABLJA ZNANJA, PREDAJA ZNANJE
... in nato postane:	IV RAZISKOVALEC	IV POZNAVALEC	IV MOJSTER
našitek stopnje			

3 Osnovna shema sistema osebnega napredovanja

V shemi so predstavljeni pogoji, ki jih mora IV izpolniti na posameznem področju za posamezno stopnjo ter sistem preverjanja in potrjevanja. Pri specifikah čete je naštetih nekaj idej, ki jih lahko voditelji vključijo, ali pa dodajo svoje.

	IV RAZISKOVALEC	IV POZNAVALEC	IV MOJSTER
FUNKCIJA V VODU	NALOGE in IZZIVI – čez celo leto <u>Preveri</u> VODNIK <u>Potrdi</u> ČETOVODJA	NALOGE in IZZIVI – čez celo leto <u>Preveri</u> VODNIK <u>Potrdi</u> ČETOVODJA	VODNIK ali PODVODNIK – naloge in izzivi čez celo leto Poseben izziv – POTEP <u>Preveri in potrdi</u> ČETOVODJA
SKAVTSKO ZNANJE	OPRAVLJEN SKAVTSKI IZPIT	2 VEŠČINI SKAVTSKEGA ZNANJA <u>Preveri in potrdi</u> ČETOVODJA	2 VEŠČINI SKAVTSKEGA ZNANJA Pripravi dve vodovi temi Mentor novincu <u>Preveri in potrdi</u> ČETOVODJA
INTERESNE VEŠČINE	NI POGOJ	1 INTERESNA VEŠČINA <u>Preveri in potrdi</u> MENTOR	1 INTERESNA VEŠČINA (novo področje) <u>Preveri in potrdi</u> MENTOR
SPECIFIKE ČETE	PRIMER: udeležba na taboru, določena stopnja udeležbe na srečanjih, obljuba enodnevnih izzivi	PRIMER: krst določena stopnja udeležbe na srečanjih, udeležba na regijskih/državnih srečanjih enodnevnih izzivi	PRIMER: določena stopnja udeležbe na srečanjih, udeležba na regijskih/državnih dogodkih enodnevnih izzivi

3.1 Funkcije v vodu

Vsak član v vodu naj ima svojo funkcijo. Priporočenih funkcij je 7. Če ima četa tradicijo izvajanja katere dodatne funkcije (blagajnik, duhovnež, zabavnež...), lahko ima član voda to funkcijo, če so ostale že zasedene.

Če IV opravlja funkcijo na stopnji raziskovalca, bo opravljal samo splošne naloge posamezne funkcije. IV na stopnji poznavalca in mojstra pa opravlja še dodatne naloge. Četa lahko dodatne naloge

prilagodi glede na specifične čete. Za opravljanje funkcije na stopnji poznavalca naj izbere vsaj eno dodatno nalogo, na stopnji mojstra pa vsaj dve.

Priporočila za večje vode

V takem primeru lahko:

- a) Uvedemo dodatno funkcijo (blagajnik, duhovnež...) in o tem obvestimo DVIV. Za vsako dodatno funkcijo je potrebno določiti splošne naloge, predloge aktivnosti skozi leto in dodatne naloge za opravljanje funkcije na posamezni stopnji.
- b) Enako funkcijo opravljata dva IV. Dobro je, če v takem primeru funkcijo opravljata IV, ki sta na različnih stopnjah - starejši v funkcijo uvaja mlajšega. Funkcije, ki se ne morejo podvajati so vodnik, podvodnik in zastavonoša.

Priporočila za manjše vode

V takem primeru najprej določimo funkcije: vodnik, podvodnik in zastavonoša. Ostale funkcije določimo po prioritetah čete (primer: če ima četa vodovo opremo, ne pa vodove prve pomoči, ima funkcija gospodarja prednost pred bolničarjem). Naloge manjkajočih funkcij porazdelimo med obstoječe funkcije (samo splošne naloge).

Navezava na veščine

Pri funkcijah kuhar, bolničar, gospodar je smiselno povezati opravljanje funkcije z opravljanjem veščine skavtskega znanja.

Primeri nalog posameznih funkcij

VODNIK

Splošne naloge:

Vodi vsa srečanja voda.

Redno se udeležuje vodniških srečanj, kjer gradi skupnost vodnikov in pripravlja program srečanj.

Organizira delo v vodu. Poskrbi, da vsak opravlja nalogo na svojem nivoju in zna temu primerno razdeliti naloge.

Skrbi za disciplino v vodu in dobro vzdušje v vodu.

Organizira vodov potep.

Redno sodeluje pri vseh skavtskih aktivnostih znotraj stega in se, če je mogoče, udeleži srečanj izven stega.

Predlogi aktivnosti skozi leto:

Udeleževanje na vodniških srečanjih.

Skupaj s podvodnikom sodeluje pri pripravi vodovih srečanj.

Glavni motivator ostalih članov voda.

Preverja delo ostalih funkcij.

Mentor novincem za prvi skavtski izpit.

PODVODNIK

Splošne naloge:

Skupaj z vodnikom sodeluje pri vodenju srečanj in ga po potrebi nadomešča.

Skrbi za to, da so vsi skavti na vseh skavtskih aktivnostih v urejenih krogih (si zapisuje).

Mlajše člane, še posebej novince, uvede v skavtsko življenje in jih pouči o skavtskih vrednotah in veščinah.

Vsaj enkrat na leto skupaj z vodnikom organizira potep voda.

Odgovoren je za skavtsko katehezo na vodovem srečanju (pripravi sam, organizira člane v vodu...).

Predlogi aktivnosti skozi leto:

Odgovoren je za prehode v četo in iz čete, zato sodeluje pri organizaciji prehodov.

Po presoji četovodje je prisoten na vodniških srečanjih.

S četovodjem skupaj pripravita kateheze za srečanja voda.

Spodbuja člane svojega voda pri izvajanju veščin, ki so si jih izbrali.

Mentor novincem za prvi skavtski izpit.

ZASTAVONOŠA

Splošne naloge:

Pozna vse simbole voda (ime voda, klic, zastavica) ter pozna njihov pomen, razlago.

Na vsa srečanja čete in voda prinese zastavico voda, še posebej pa na vse izhode, taborjenja in skupna srečanja čete ali stega.

Skrbi, da zastavica ni umazana in da je palica pravilne dolžine.

Pozna pravilnik o lovu na zastavice.

Dodatne naloge:

Nauči se izobešanja zastav in na to opozarja.

Pozna zgodovino nastanka in mere slovenskega državnega grba.

Predlogi aktivnosti skozi leto:

Svojemu vodu predstavi pravilnik o lovu na zastavice.

Vod opozarja, kdaj je primerno uporabljati klic voda, in jih seznaniti s simboli voda.

Prinaša zastavico na vsa srečanja in skrbi za njeno urejenost.

KUHAR

Splošne naloge:

Zna skuhati in pripraviti osnovne skavtske jedi (po presoji četovodje: zna skuhati večino jedi, ki jih njihova četa pripravlja na taborih).

Poskrbi, da člani voda na srečanjih voda in potepih niso lačni (sam pripravi in prinese hrano ali delo razdeli med člane voda).

Na taborih je organizator dela v kuhinji.

Dodatne naloge:

Skrbi, da je kuhanje čim bolj varčno.

Skrbi za ločevanje odpadkov.

Pomaga pri pripravi jedilnika in nabavi hrane za taborje.

Predlogi aktivnosti skozi leto:

Spozna 3 užitne rastline in jih uporablja pri pripravi hrane.

Organizira kulinarično tekmovanje med vodi.

Izdela knjižico osnovnih skavtskih jedi.

Smiselno navezati na veččino ognji in kuhanje ali rastline.

GOSPODAR

Splošne naloge:

Skupaj z drugimi gospodarji sprotno preverja opremo čete, jo popravlja ter skrbi, da se nadomesti manjkajoča oprema.

Opozarja, da se po srečanjih pospravi oprema.

Na začetku leta popiše opremo čete in seznam skozi leto sproti posodablja.

V primeru poškodb ali izgube opreme opozori na to gospodarja stega, da jo popravi ali nadomesti.

Skrbi za opremo voda, da je pospravljena in označena.

Na taboru poskrbi, da je vsa oprema do teme vrnjena v shrambo.

Dodatne naloge:

Vzpostavi stik z gospodarjem stega in čez leto skupaj skrbita za vzdrževanje opreme.

Pred taborom naredi popis opreme za tabor.

Seznani svoj vod s pravilno uporabo osebne opreme (nož).

Predlogi aktivnosti skozi leto:

Izdelava knjige gospodarja, v kateri vodi popis opreme, popravila, škodo. Knjigo predstavi ostalim članom voda.

Nauči se enostavnih popravil opreme (zamenjati list od žage, zamenjati ročaj od sekire).

BOLNIČAR

Splošne naloge:

Pozna osnove prve pomoči, ki jih v praksi lahko uporabi.

Zna oskrbeti ranjenca in opraviti enostavne preveze.

Na taboru ima vedno komplet prve pomoči, za katerega primerno skrbi.

Nauči se, kaj spada v komplet prve pomoči, in ga sproti posodablja.

Na srečanjih ima vedno pri sebi nekaj osnovnih pripomočkov za prvo pomoč (hanzaplast, trikotna ruta...)

Dodatne naloge:

Zna izdelati preprosta nosila.

Izdela komplet prve pomoči za vod in ga posodablja.

Predlogi aktivnosti skozi leto:

Skupaj z vodnikom organizira vodovo srečanje na temo prve pomoči.

Na večdnevnih aktivnostih oskrbi člane voda pri manjših poškodbah (zaustavljanje krvavitev, odstranitev klopotov), četovodjo le obvesti.

Smiselno navezati na opravljanje veščine prve pomoči.

TAJNIK

Splošne naloge:

Po vsakem srečanju voda napiše poročilo.
Zapišuje si manjkajoče člane na srečanjih.
Skavte obvešča o morebitnih spremembah srečanja.
Redno opominja na pomembne datume za vod.

Dodatne naloge:

Poskrbi za fotodokumentacijo vodovih srečanj.
Skrbi za zlato knjigo voda.
Spodbuja, da vsi člani voda sodelujejo pri ustvarjanju spletne strani.

Predlogi aktivnosti skozi leto:

Sodeluje pri ustvarjanju spletne strani čete in stega.
Obvešča člane voda o dogodkih v stegu in zunajstegovskih dogodkih (npr. Jakec) in drugih pomembnih datumih.
Skrbi za beleženje podatkov.

3.2 Veščine skavtskega znanja

IV lahko usvaja veščine skavtskega znanja, ki so enako razdeljene kot področja skavtskega znanja (+TZV Car). Okvirni pogoji za posamezno veščino so v nadaljevanju, razdeljeni pa so v dva dela:

IV popolnoma obvlada osnovno skavtsko znanje izbrane veščine – tako je lahko mentor novincem pri učenju, na skavtskem izpitu pa ta del naredi brez napak. Poleg osnov si izbere nekaj dodatnih izzivov izmed nabora, ki mu jih v četi lahko ponudimo.

Vsako področje ima le eno stopnjo, smiselno pa je, da IV osvoji čim več področij, ki nadgradijo njegovo osnovno skavtsko znanje.

OSNOVE SKAVTSTVA 	STEZOSLEDSTVO IN ŽIVALI 	BIVAKIRANJE 
PIONERISTIKA 	PRVA POMOČ 	ORIENTACIJA IN ODPRAVA 



Izbira večine skavtskega znanja in izzivov v okviru sistema ON

Za usvajanje stopnje **IV Raziskovalec** še ni potrebno opravljati nobene skavtske veščine. Za preverjanje osnovnega skavtskega znanja je odgovoren četovodja, znanje se preveri recimo s skavtskim izpitom.

Ko IV usvaja stopnji **IV Poznavalec** in **IV Mojster**, mora za vsako stopnjo osvojiti najmanj dve veščini skavtskega znanja. Ko opravi stopnjo mojstra, je tako osvojil vsaj 4 veščine. Seveda pa mu to ne preprečuje, da osvoji še več veščin skavtskega znanja. Težavnost opravljene veščine se ne stopnjuje glede na stopnjo osebnega napredovanja. Zahtevnost si izbere IV sam v okviru izzivov, ki mu jih ponudimo. Ločeno od opravljanja veščine skavtskega znanja mora IV Mojster pripraviti še dve vodovi srečanja na temo veščine, ki jo je že osvojil, ter je mentor novincu za skavtski izpit.

Skavtsko veščino si izbere IV sam; smiselno pa je, da ga četovodja pri tem usmerja. Določene funkcije v vodu (bolničar, kuhar, gospodar) je smiselno povezati tudi z opravljanjem skavtske ali interesne veščine, ki zajema to področje.

Ko si IV izbere področje skavtskega znanja, si mora za usvojitev našitka izbrati izzive izmed podanih primerov. Tudi tukaj naj ga četovodja usmerja in naj bo pozoren na naslednje:

- Ali izbrani izzivi pokrivajo vse (čim več) podanih smernic skavtskega znanja na tem področju?
- So izbrani izzivi iz vseh pod področij, ki jih zajema sklop? (da ni, na primer, na področju Ognji in kuhanje izbral samo izzivov iz kuhanja)
- Je IV izbral samo enostavne / hitre izzive, ki mu pravzaprav niso v izziv?

Četovodja lahko tudi doda kakšne izzive, ki niso podani. Prav tako lahko, po lastni presoji (in navadah čete) določi, da so nekateri izzivi obvezni za opravljanje veščine. Baza večine primerov izzivov je dosegljiva na spletni strani veje IV.

Izvajanje in preverjanje

Podani izzivi se razlikujejo med seboj po trajanju izvajanja, zahtevnosti in času, ko jih je najprimerneje oz. najenostavneje izvajati. Zato naj četovodja že od začetka preverja (in spodbuja) IV, da sproti opravljajo tiste izzive, pri katerih je to mogoče.

Za preverjanje opravljenih izzivov je odgovoren četovodja. Ta lahko, na primer, postavi dva datuma (primer: na zimovanju in na taboru), ko lahko IV predstavi svoj napredek in opravljene naloge. S tem bo četovodja poskrbel, da ne bodo vsi IV opravljali vseh izzivov na poletnem taboru, kar bi oviralo

normalen program tabora. Načeloma pa je iniciativa na strani IV: on pove četovodji, kdaj bo izvedel izziv oz. kdaj ga bo predstavil.

IV naj bi večino v enem skavtskem letu, izjemoma se lahko preverjanje kakšnega izziva prenese še na jesen. Če večine ni opravil, jo v naslednjem skavtskem letu načeloma izvaja ponovno od začetka.

TZV Car

Na TZV-jih se pogosto ugotavlja, da IV ne poznajo dovolj dobro osnov skavtskega znanja, kar oteži izvajanje delavnic oz. simulacij srečanj vodov, na katerih udeleženci načrtujejo in izvajajo program, pri katerem potrebujejo skavtsko znanje. Zato smo se v zadnjih letih lotili nadgradnje TZV-jev, s katero želimo rešiti problem pomanjkanja skavtskega znanja. Ta vsebuje:

- izpit skavtskega znanja, ki ga udeleženci opravijo na začetku TZV-ja
- izpit iz znanja, pridobljenega na taboru, ki ga udeleženci opravijo na koncu TZV-ja, ki je pogoj za opravljen TZV

Našitek »TZV CAR« - prejmejo udeleženci TZV-ja, ki z najmanj 90% uspešnostjo opravijo oba prej omenjena izpita. Našitek »TZV CAR« spada v sistem osebnega napredovanja v veji IV, enakovreden je eni usvojeni veščini skavtskega znanja. Namen našitka ni, da bi vsak izvidnik, ki se udeleži tečaja za vodnike pridobil ta našitek, ampak ga dobijo le vodniki, ki res obvladajo. Mogoče bo našitek koga izmed udeležencev motiviral, da se bo na TZV bolje pripravil in s tem koristil tudi svojemu vodu.

Izpit skavtskega znanja poteka na začetku TZV-ja. Udeleženci izlečejo listek z vprašanji. Vprašanja, ki so teoretična in praktična oblikuje DVIV. Snov črpajo iz poenotene seznama SKAVTSKEGA ZNANJA ZA VODNIKE TZV. Izpit opravijo tisti, ki imajo pravih vsaj 90% odgovorov. Način izvedbe TZV preizkusa znanja je zaenkrat prepuščen SVOD-u TZV.

Veščine skavtskega znanja

OSNOVE SKAVTSTVA

Cilji osnovnega skavtskega znanja:

- IV zna na pamet povedati obljubo in skavtske zakone in ve njihov pomen
- Molitev IV
- Simbolika skavtske in slovenske zastave/grba, pomen znaka ZSKSS
- Barva IV
- Vod: oblika zastave voda, klic voda, osnovne funkcije v vodu, tradicija voda
- Piski in formacije, postavitve in vedenje v kvadratu
- Urejenost kroja, skavtska drža
- Pesmi: Naj skavtski duh, Skavtska pesem, Slovesno obljubili smo, slovenska himna
- Pomen skavtskega pozdrava (ČOP in palec – mezinec)
- IV pozna vse veje v stegu – poimenovanja in kratice
- Pozna zavetnika svoje veje (godovni datum, osnovna življenjska zgodba sv. Jurija – zakaj ga je Bi-Pi določil za zavetnika skavtov)
- Osnovni podatki o Bi-Piju (rojstni dan in letnica – dan spomina, osnovno o družini, njegov

- poklic, nagrade, ki jih je dosegel, poimenovanje Impessa, bitka pri Mafekingu, njegova žena)
- Začetki skavtstva (knjiga Skavtstvo za fante, prvi tabor – datum in kraj, približen potek tabora)
- Začetki skavtstva v Sloveniji pred vojno in začetek našega združenja (Peter Lovšin in letnica ustanovitve Združenja), osnovna povezava in primerjava s taborniki
- Ime in priimek trenutnega načelnika in načelnice

Izzivi za pridobitev našitka:

- IV pripravi del programa za Dan spomina (v povezavi z Bi-Pijem, skavtskim gibanjem...)
- IV pripravi del programa na Jurjevanju (v povezavi s sv. Jurijem, viteštvom...)
- IV prebere Skavtstvo za fante in delček iz knjige pripravi za vodovo srečanje (predstavi kakšno zanimivost, pripravi igro/izziv). Mogoče lahko v šoli predstavi knjigo tudi v okviru bralne značke.
- prebere kakšno drugo Bi-Pijevo knjigo (Zgodba njegovega življenja?, Bi-Pijeve igre) in pripravi nekaj iz knjige za del programa vodovega srečanja
- pripravi izbor in vodenje petja skavtskih pesmi na zabavnem večeru (zimovanje/tabor)
- prebere novo številko Skavtiča in eno idejo iz skavtpraktika pripravi za vodovo srečanje
- napiše predstavitev čete za stegovosko stran
- organizira in vodi pošiljanje prazničnih voščilnic sosednjim stegom/četam/vodom
- prišije si vse "obvezne našitke" (steg, WAGGGS...) in prestavi vodu pravila nošenja kroja

Dodatna literatura:

Robert Baden Powell- Skavtstvo za fante

E. E. Raynolds - Bi-Pi - zgodba njegovega življenja

PIONERISTIKA

Cilji osnovnega skavtskega znanja:

Orodje in uporaba orodja:

- Pred uporabo preveri primernost orodja (npr. sekira, kramp, lopata, macola) – nabrušenost, nasajenost; po uporabi ha shrani in za sabo pusti urejeno delavno območje
- Varno in pravilno uporabi sekuro in žago ter ju pravilno prenaša
- Pozna nevarnost snete sekire in seka v varnem območju
- Zna žagati v paru
- Zna našpičiti kol
- Ima nož vedno pri sebi, varno shranjenega v etuiju
- Si zna narediti lesen klin; z nožem zna odrezati debelejšo palico, pravilno rezati, zarezovati utore, lupiti lubje
- Si zna kupiti dober in primeren nož

Vrvi:

- Delitev vrvi na naravne in umetne, umetne na statične in dinamične
- Zna izbrati primerno vrv glede na lastnosti
- Skrb za vrvi: zlaganje, spajanje koncev vrvi

Vozli:

- Osmica
- Ambulantni voz

- Tovorni vozlel
- Začetni vozlel
- Skrajševalni vozlel
- Ribiški vozlel – spajanje dveh enakih vrvi
- Tkalski vozlel – spajanje dveh različno debelih vrvi
- Napenjalni
- Kavbojski in prusikov vozlel; prusikarjenje
- Mrtvi vozlel – fiksna zanka
- Izdelava vrvne lestve (vozlel zadruga)
- Alpski metulj

Vezave in zgradbarstvo:

- Križna, diagonalna vezava, vzporedna (vezava za spojitev dveh koncev), trinožna (večnožna) vezava
- Izdelava trinožnika ali večnožnika
- IV pozna sistem vezav in jih zna pravilno uporabiti pri vezanju zgradb
- Postavljanje kuhinje
- Utori
- Povezovanje konstrukcije v višino
- Ve, kaj je sušica

Izzivi za pridobitev našitka:

Orodje in uporaba orodja:

- Za vod izdela leseno kladivo, ki je namenjeno za zabijanje klinov.
- Se nauči in, v kolikor je potrebno, na novo nasadi sekuro ter zamenja list za žago.
- Nauči se nabrusiti svoj nož.

Vozli, vezave, vrvi:

- Načrtuje, naredi model ter vodi izdelavo mosta.
- Načrtuje, naredi model ter vodi izdelavo vhodne stavbe.
- Načrtuje, naredi model ter izdela samostoječo taborno zgradbo (brez vkopavanja v zemljo).
- Na dogodku čete izdela gugalnico.
- Izbere primerno vrv ter čez reko potok napne opičji most.
- Izdela napravo za pletenje vrvi ter splete vsaj 6 metrov dolgo vrv.
- Izdela vaj 2 m dolgo enojno vrv iz koprivinih vlaknih.
- Razišče in preizkusi različne načine sidranja tabornih zgradb ter naredi plakat katerega predstavi na dogodku čete.
- Nauči se vaj 15 vozlov in naredi maketo za vse te vozle z opisi uporabe ter prednostmi in slabostmi.

Dodatna literatura:

Robert BadenPowell- Skavtstvo za fante

E. E. Raynolds - Bi-Pi - zgodba njegovega življenja

Peter Brooks - Back to basics

OGNJI IN KUHANJE

Cilji osnovnega skavtskega znanja:

Ognji:

- Varnost pri netenju ognja – izbira mesta za ognjišče, priprava ognjišča, pospravljanje po kurjenju
- Dračje; različne debeline lesa
- Sprotno sestavljanje ognja
- Požarna ogroženost (sprotno spremljanje razmer), varno gašenje ognja
- Različna netiva
- IV postavi taborni ogenj, pozna nekaj oblik tabornih ognjev
- Vžigalice v vsakem vremenu
- Kresilo v lepem vremenu

Kuhanje:

- IV zna pripraviti nekaj enostavnih jedi na odprtem ognju; zaveda se pomena prihranka časa in energije zaradi uporabe pokrovke, zaščite ognja pred vetrom
- Pozna pravilo, da se kuha na ognju, peče na žerjavici (Glede na vrsto kuhe/peke zna izbrati pravi les)
- Zna narediti maso za skavtski kruh
- Zna pripraviti žerjavico in speči krompir
- Zna postaviti tri/štirinožnik in narediti leseno kljuko za kotel
- Zna primerno poskrbeti za kurišče, kjer pripravlja hrano (lokacija, zaščita)

Izzivi za pridobitev našitka:

Ognji:

- Na dogodku čete postavi slovesen taborni ogenj ter ga prižge z eno vžigalico
- Čez leto nabere vsaj 6 vrste netiva ter na srečanju čete pripravi kratko predstavitev netiv z demonstracijo.
- Novinca nauči netenje ognja s sprotnim postavljanjem.
- Za častni svet čete ali kateri drugi dogodek čete pripravi bakle samo iz naravnih materialov, ki gorijo vsaj 15 minut.
- Na vodovem srečanju ali večdnevem dogodku člani nauči izbrati primeren prostor ter postaviti varno ognjišče.

Kuhanje:

- Razišče in praktično preizkusi in predstavi vsaj 3 različne načine za pritrditev kotla - skuha čaj za vso četo.
- Na dogodku čete pripravi twist (za vso četo).
- speče meso na žerjavici na način žara s svežimi palčkami
- speče ribo (npr. postrv) na žerjavici
- Celotno področje:
- S pomočjo švedske bakle skuha obrok za vod (testenine, trganci,...).

Dodatna literatura:

Ray Mears- Outdoor Survival Handbook: A Guide To The Resources And Materials Available In The

Wild And How To Use Them For Food, Shelter, Warmth And Navigation ISBN-10: 0091878861
Bear Grylls – Living Wild: The Ultimate Guide to Scouting and Field craft ISBN-10: 190502665X

BIVAKIRANJE

Cilji osnovnega skavtskega znanja:

Pozna šotorsko krilo in ponjavo ter ju razlikuje
Dobro napne bivač/šotor; zna narediti lesen klin, zna uporabiti napenjalni vozel
Izbere primeren prostor za postavitve bivaka
Zna pospraviti/postaviti šotor tudi v primeru slabega vremena (podiranje strehe na koncu)
Zna postaviti dvokapni bivač iz 3 šotorskih kril ali iz ponjave
Pozna vrvi ali palični način vezenja šotorskih kril

Izzivi za pridobitev našitka:

vodi prikaz podiranja Jamboree šotora v slabem vremenu
čim hitreje s 4 pomočniki postavi Jamboree
pozna ceno modelov Jamboree in Brownsee ter samostojno najde popravilca šotorov in se pozanima o ceni popravil
fotografira 3 primerne in 3 neprimerne prostore za bivačiranje. Poleg fotografij primernih prostorov zapiše, kakšne so prednosti tistega prostora, poleg neprimernih prostorov pa, zakaj so neprimerni.
izdela bivač iz naravnih materialov
v dvokapnem bivaku iz šotork ali plahte, ki ga je sam postavil, prespi vsaj 2 noči (lahko na taboru)
preuči in pred postavljanjem šotora svojemu vodju demonstrira pravilno napenjanje šotora
po taboru in večdnevem dogodku temeljito pregleda šotor ter opiše vso škodo na šotoru

Dodatna literatura:

Peter Brooks - Back to basics
Joe O'Leary - The wilderness survival guide
John Wiseman - SAS survival handbook

STEZOSLEDSTVO IN ŽIVALI

Cilji osnovnega skavtskega znanja:

Pozna nekaj avtohtonih (domorodnih) živali na slovenskem območju (srna, lisica, volk, medved, zajec, jazbec...)
Pozna stopinje, ki jih najde v gozdovih blizu doma: sledi živali in sledi človeške civilizacije (tek/hoja človeka, smer vožnje avtomobila, število oseb)
Pozna navade živali in njihovo prehranjevanje
V gozdu opazi stečine, brloge in ostale jasne znake prisotnosti živali v vseh letnih časih
Pozna življenjske prostore živali (rob jase, globoko v gozdu, v vodi, ob vodi, v visokogorju)

Izzivi za pridobitev našitka:

čez leto naredi vsaj 5 odlitkov sledi različnih živali
na srečanju čete demonstrira, kako iz odtisa razberemo, ali je človek hodil ali tekkel
zimsko opazovanje ptic - naredi 5 fotografij ptic in opiše nekaj osnovnih značilnosti (velikost,

prehrana, zadrževanje,...)
nočno opazovanje živali - izbere si eno divjo žival, ki bi jo rad opazoval ponoči
osebne mere (korak pri hoji, teku, dolžina roke...)
spreminjanje stopinje v enem tednu v blatu ali snegu - stopinjo vsak dan fotografira
fotolov na 3 divje živali
v lokalnem gozdu fotografira različne sledi za izbrano žival (iztrebki, stopinje, dlaka/perje...)
obisk lovske družine
sledi živali pozimi ali po dežju (vsaj 1 km?)
s pomočjo sledi opiše gibanje ljudi in oceni velikost skupine

Dodatna literatura:

Neil Willson – The sas tracking & navigation handbook

Miha Krofel, Huber Potočnik – Stopinje in sledovi živali

Larousse - Lov

PRVA POMOČ

Cilji osnovnega skavtskega znanja:

Prenos ponesrečenega – Rautikov prijem, »stolček«, improvizirana nosila iz šotorke in palic
Telefonska številka 112

Prepoznavanje stanja zavesti (zavest – nezavest)

Prepoznavanje stanja poškodovanega (šok, poškodba)

Nezavestni – pravilno preverjanje dihanja, položaj za nezavestnega

Šok in položaj za šok (preverjanje znakov šoka – močna bledica, izgubljanje zavesti, huda krvavitev...)

Položaj telesa pri poškodbah prsnega koša, trebuha

Uporaba trikotne rute – imobilizacija poškodovane roke (ruta pestovalka), noge (noga ob nogo)

Vloga hlajenja poškodovanega dela ob poškodbah in opeklinah

Oskrba manjših krvavitev (spiranje in obliži), preprečitev zastrupitve rane

Hude krvavitve: digitalni pritisk na žilo – pozna mesta pritiska na telesu za zaustavitev krvavitve, kompresijska obveza (gaza, povoj, pritisk na mesto krvavitve)

IV pravilno ukrepa v primeru podhladitve telesa, omrzlin udov

Zaščita pred klopi, soncem, dehidracijo; zavedanje posledic

Bolezni in poškodbe na taboru in skavtskih aktivnostih – pravilno ukrepanje in preprečevanje: podhladitev, omrzline, opekline, sončarica, zaprtje/driska, zastrupitev s hrano, dehidracija, žulji, klopi in piki žuželk – alergije, poškodbe glave, zvini

Izzivi za pridobitev našitka:

udeleži se tečaja ali delavnice oživljanja

iz časopisne kronike najde 5 različnih primerov nezgod: opiše možne posledice in natančen postopek prve pomoči

na večji plakat naredi obris človeškega telesa in nariše položaj srca in pomembnih arterij - označi mesta digitalnega pritiska na žilo

prvi dan tabora/večdnevnega dogodka na prostem predstavi vodu/četi bolezni: sončarica, klopni meningitis, dehidracija - kaj se pojavi, kako prepoznamo, kako se zavarujemo, kako pravilno ravnamo pri PP

na srečanju, kjer bo prisotno kurjenje ognja predstavi nevarnost opeklin in pravilno ravnanje: posebej oparina in posebej ožganina ter pravilno ukrepanje (demonstrira oba primera, žrtvujejo eno majico za bolj realen prikaz)

razišče komplet PP ki jo ima vod in komplet v avtomobilu. ZA vsak kos opiše 5 primerov, kje ga uporabimo. Komplet po potrebi dopolni.

obišče reševalno vozilo in se pozanima o opremljenosti in uporabi ter delu reševalcev

RASTLINE

Cilji osnovnega skavtskega znanja:

Zelišča:

- Pozna glavne strupene rastline: zlatica, šmarnica, volčja jagoda, podlesek
- Pozna vsaj 5 užitnih divjih rastlin in njihovo uporabo
- Pozna vsaj eno divjo rastlino, ki jo lahko uporabimo kot začimbo ali dodatek (rman, materina dušica, kopriva)
- Zna skuhati čaj iz divjih rastlin v vseh letnih časih (vsaj 2 rastlini)
- Zna narediti zeliščni namaz s skuto in kisló smetano (rman, materina dušica, kislica, čemaž, meta, vršički iglavcev)
- Zna narediti spomladansko solato z vsaj 3 spomladanskimi divjimi rastlinami (regrat, lipovi in bukovi listi, trobentica, marjetica, črna in bela detelja, pokalica, smrdljivec...)

Dendrologija:

- Loči iglavce od listavcev
- Pozna lesko, brezo, bukev, hrast, javor, gaber, lipo, vrbo, smreko, bor
- Ve, katere drevesne vrste lahko uporabljamo v skavtske namene
- Pozna razlike med smreko in jelko

Izzivi za pridobitev našitka:

izdela herbarij zeliščnih in lesnih vrst, ki so zanimive za skavte (doda tudi uporabo rastline)

na taboru/izhodu pripravi zeliščni namaz

naredi solato z vsaj 3 divjimi rastlinami

skozi leto nabira zelišča, primerna za čaj, jih posuši in jih uporabljamo za čaj na taboru

izdela sirup iz smrekovih vršičkov

pripravi bezgov sirup

poišče kranjsko lilijo in jo fotografira

četi predstavi drevesa, ki rastejo v domačem kraju - predstavi, kako jih lahko prepoznamo

na vrtu ali v lončku vzgoji vsaj 3 zelišča

za vod ali četo pripravi kratko gozdno učno pot

izdela celoletni koledar, kjer po mesecih označi, kdaj lahko nabiramo katero izmed užitnih rastlin

Dodatna literatura:

Dietmar Aichele, Margot Spohn – Kaj neki tu cveti?

David More – Drevesa

Rudi Beiser – Užitne divje rastline

ORIENTACIJA IN ODPRAVA

Cilji osnovnega skavtskega znanja:

Orientacija:

- Strani neba
- Karta - kaj pomenijo glavni simboli na karti (glavna in stranska cesta, voda, daljnovod)
- Uporaba kompasa za določitev smeri neba
- Potna znamenja
- Azimut, kontra-azimut in hoja po azimutu, določitev stojišča
- Orientiranje karte
- Orientacija brez kompasa (ura, senca, položaj sonca...)
- Osnove nočne orientacije (določitev severnice)
- Ocenjevanje razdalje, osebne mere za določitev prehojene razdalje
- Merilo karte (številčno merilo, grafično merilo)
- Ocenjevanje višine
- Vpliv kovinskih predmetov na magnetno iglo
- Osnove vrisovanja

Odprava:

- Ima osnovno skavtsko opremo (spalka, armafleks, nož, menažka, čutara, palerina...)
- Si sam spakira nahrbtnik tako, da dež ne zmoči oblek; teža je pravilno razporejena – pakiranje na potep in tabor
- Zna pravilno optati nahrbtnik – nastavitev glede na velikost
- Pozna prednosti večslojnega (čebulnega) oblačenja in funkcije plasti oblačil
- Se zna obleči primerno vremenskim razmeram
- Zna izbrati primerno obutev glede na turo

Izzivi za pridobitev našitka:

na dogodku čete nariše kroki terena

na dogodku čete nariše skico terena

načrtuje in izvede vodov izhod v naravo

na dogodku čete pripravi delavnico pakiranja nahrbtnika

na dogodku čete predstavi večslojni sistem oblačenja

spozna svoje osebne mere ter s pomočjo dolžine koraka izmeri polt na potepu ter to pot primerja z dolžino poti, ki jo razbere iz zemljevida

s pomočjo šivanke in magneta izdelava kompas

v svojem kraju oceni višino vsaj 5-ih zgradb ter dveh dreves.

pripravi plakat za skavtsko sobo z osnovnimi informacijami o pripravi na turo

Literatura za osnovo skavtskega znanja: Priročnik BODI PRIPRAVLJEN

3.3 Interesne veščine

Namen interesnih veščin

Interesne veščine so tisti del osebnega napredovanja, kjer pridejo do izraza pobudništvo in osebni interesi, talenti.

IV razvija in oblikuje svoj značaj: Z usvajanjem veščin IV pridobiva novo znanje, spretnosti in tako nadgrajuje samega sebe – samonapreduje. Hkrati širi obzorja in je tudi splošno bolj razgledan. Uspešno usvajanje zastavljenih ciljev/nalog znotraj veščine je zanj dokaz, da zmore, da je sposoben; je posebna samopotrditev, ki veča samozavest, samospoštovanje ter krepi samopodobo. Usvajanje veščine je za IV poseben izziv, ki na različne načine izziva njegovo osebno motivacijo: bolj je uspešen, večja je njegova motiviranost – pa ne samo v povezavi z zastavljeno veščino, ampak tudi v povezavi z drugimi izzivi v življenju. Z uspešnim usvajanjem veščine IV preprosto pridobiva novo energijo, elan, ki sta pomembna spodbuda za naprej, uči se samodiscipline in ves čas tudi vzgaja samega sebe.

IV se uči načrtnega dela: Prvič se bolj konkretno sreča z načrtnim delom; to od nega terja organiziranost, disciplino in tudi iznajdljivost. Uči se iskanja virov, navezovanja stikov z različnimi ljudmi in skupinami iz okolice.

IV svoje znanje in pridobljene spretnosti dejavno živi: Z veščino usvojeno znanje in spretnosti posreduje naprej, zlasti skavtom v vodu in četi ter drugim ob priložnostih, ko opazi, da bi jih lahko koristno uporabil oziroma z njimi komu koristil (dobro delo, služenje). Pridobljeno znanje in spretnosti povezuje z drugimi odločitvami in področji v življenju.

Sistem interesnih veščin

Sam koncept izvajanja interesnih veščin se ravna po Priročniku za veščine v veji IV, ki je bil izdan leta 2008 (Veščine v veji IV). V njem je opisan potek usvajanja veščine v 7 korakih:

- **predstavitev veščin v četi (»BUM veščin«)**
- **odločitev za veščino**
- **izbira mentorja,**
- **načrt usvajanja veščine**
- **usvajanje veščine (vsaj 3 mesece)**
- **preizkus veščine**
- **3xP (preizkus, podelitev, praznovanje).**

IV si izbere mentorja, ki ni nujno četovodja, lahko tudi voditelj druge veje, PP na služenju ali celo ne prihaja iz skavtskih vrst. Priročnik je bil narejen po sistemu osebnega napredovanja, ki je veljal takrat. Ključne spremembe sedanjega sistema pa so:

- iz interesnih veščin **so izvzete veščine skavtskega znanja**
- **»enodnevnne veščine« niso veščine**, ampak izzivi, ki so lahko del tradicije čete in sodijo med »specifike čete« - lakotnik, molčečnež, požrtovalnež, itd.
- **Veščine so razdeljene v 5 različnih področij.** Ko IV usvoji interesno veščino iz enega področja, naslednjič izbere drugo področje.



Veščine skavtskega znanja so ločene od interesnih veščin in so podrobneje opisane v prejšnjem poglavju. Enodnevnne veščine (molčečnež, lakotnik, požrtvovalnež...) so izvzete, saj ne sodijo v nobeno izmed novih področij, poleg tega je njihov namen čisto drugačen (osebni preizkus zmogljivosti, ni mentorja, veščina traja le 1 dan). Na podlagi tradicije čet, lahko voditelji še vedno spodbujajo izvajanje kakšne izmed enodnevnih veščin in te pogoje upoštevajo pri specifikah čete. Za enodnevnne veščine uradnega našitka ni.

Samo področje, v katerega spada izbrana interesna veščina, je odvisno od zastavljenih ciljev. Npr. **planinec** lahko spada pod športno veščino, če bo glavni cilj IV pridobivanje kondicije, zdrav način življenja. Če pa se bo odpravil v planine z namenom raziskovanja terena, pokrajine, rastlinstva, varovanja narave, pa veščina spada pod naravoslovje. Podobno tudi veščina **fotograf** lahko spada pod kulturo in umetnost, če bo IV na koncu pripravil razstavo slik, če bo njegova naloga fotografiranje in urejanje spletne strani stega, bo spadala pod veščine, povezane z ljudmi, če pa bo predvsem spoznaval fizikalne lastnosti nastanka slike, zgradbe fotoaparata/očesa, spada veščina pod naravoslovje in tehniko.

Umeščenost sistema interesnih veščin v osebno napredovanje

Pogoji interesnih veščin za napredovanje v višjo stopnjo

- **stopnja - raziskovalec:** interesna veščina NI POGOJ
- **stopnja - poznavalec:** usvojena vsaj 1 interesna veščina
- **stopnja - mojster:** usvojena vsaj 1 interesna veščina iz drugega področja, kot prva

S tem sistemom želimo spodbuditi IV, da napredujejo na različnih področjih osebnega razvoja in ne, da napreduje v zgolj enem področju do nivoja specialnosti. 4 Vpeljava sistema

4.1 Časovni načrt vpeljave sistema

SPLOŠNA PRIPOROČILA

- Uvajanje sistema začnemo s sestankom za vodnike in jim predstavimo sistem.
- Četi predstavimo sistem ON kot celoto preko neke aktivnosti.
- Vodniki imajo v tem sistemu še posebno vlogo, zato z njimi skozi celo leto preverjamo izvajanje sistema.

DO JESENOVANJA

	Funkcije v vodu	Interesne veščine	Skavtsko znanje
Obvezen program	Razdelitev v vode Razdelitev funkcij v vodu Postavitev materialne podlage za delovanje funkcij (vodova oprema, vodova prva pomoč...)		
Priporočila	Natančna predstavitev posamezne funkcije (po vzoru bum-a veščin) Ceremonija podpisov pogodb za funkcije pripomoček za vodnika - a4 list s katerega bo vodnik razumel, kakšna je njegova vloga	BUM veščin	

Razlaga: V začetku skavtskega leta je pomembno, da vsak IV najde svoje mesto v vodu in v četi, kar najlažje dosežemo preko funkcij.

DO ZIMOVANJA

	Funkcije v vodu	Interesne veščine	Skavtsko znanje
Obvezen program	Pričetek vodovih in vodniških srečanj	BUM veščin Izbira mentorjev Določitev ciljev	Vsaj 1 vodovo srečanje posvetimo skavtskemu znanju (npr. odprava v zimskih razmerah...)
Priporočila	Vodniška srečanja oblikujemo tako, da ima vsaka funkcija določeno vlogo na vodovem srečanju		Izvedemo veščinski vikend za vodnike Pripravimo veščinsko bivakiranje za višji vod

DO ZAKLJUČKA LETA

	Funkcije v vodu	Interesne veščine	Skavtsko znanje
Obvezen program	Preizkusimo opravljanje posamezne funkcije (vodnik ali četovodja preveri ali je posamezni IV dosegel cilje) Vodov potep	IV doseže zastavljene cilje Izvedemo preizkus	Na vodovih in četinih srečanjih obdelati vsa področja skavtskega znanja Vodov potep Izvesti preizkus skavtskega znanja
Priporočila	Dobro je že v začetku leta definirati kako bomo preizkusili cilje		

NA TABORU

Poleg še zadnjih preverjanj izzivov na koncu izvedemo ceremonijo podelitve našitkov za interesne veščine, za skavtsko znanje in za imenovanje na višjo stopnjo.

Delitev po stopnjah ob začetnem uvajanju sistema

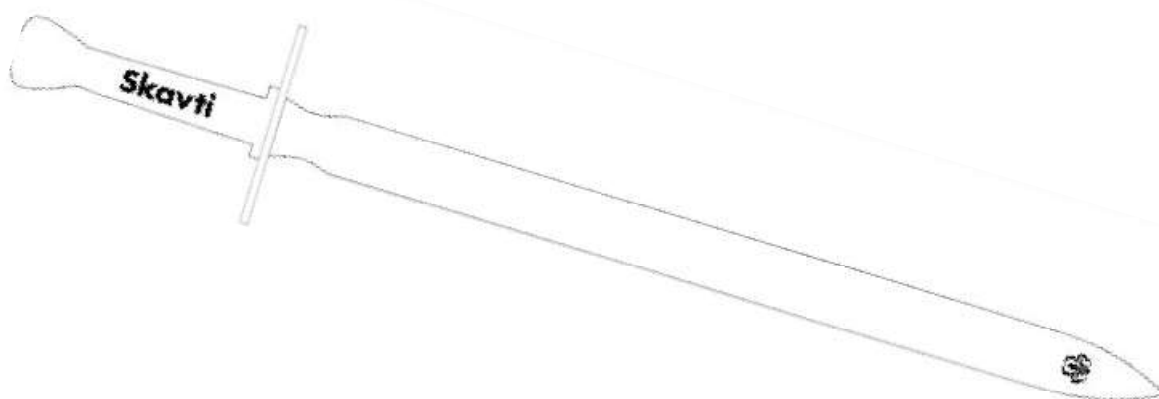
Ob pričetku izvajanja sta možna dva pristopa:

- Za čete, ki hočejo, lahko IV tudi ne povejo, katero stopnjo bo opravljal, ampak mu na koncu leta glede na uspešnost in opravljene cilje podelimo stopnjo-našitek (IV na začetku leta ne ve, katero stopnjo bo opravljal.)
- Četovodje razdelijo IV v stopnje napredovanja. To uporabijo na začetku leta, ko sistem predstavijo četi, predvsem pa v naslednji fazi, ko mora vsak IV vedeti, na kateri stopnji bo delal zadolžitve in izzive za funkcije in kaj mora še doseči, če hoče v višjo stopnjo. Ob tem se četovodja lahko odloči da
 - a) našitke ob začetku že takoj podeli (na podlagi dela v prejšnjem skavtskem letu) ali
 - b) počaka na konec leta. Takrat podeli našitke, če so napredovali, ali če so ostali v isti stopnji.

5 Ceremonija podelitve našitka napredovanja - imenovanje v viteza višjega reda

Znak napredovanja je **našitek**, na katerem je narisana meč – za vsako usvojeno stopnjo en meč več. Simbol meča izhaja iz plemenitega viteštva, Bi-Pi pa je ravno skavte opisal za novodobne viteze (glej npr. 5. skavtski zakon). Napredovanje v višjo stopnjo ni tako odvisno le od osvojenega znanja in novo pridobljenih veščin, ampak tudi od rasti v značaju in plemenitosti. IV, ki le pridobiva znanje, pomagal pa bi le sebi, ne more napredovati v višjo stopnjo. Razvoja osebnosti ne moremo ukalupiti s pravili in točkami. Pomembno pa je, da ta napredek vseeno prepoznamo: to naredimo v **ceremoniji imenovanja v viteza višjega reda**, kjer IV prejme našitek višje stopnje.

Ceremonija poteka v kvadratu, kot to velja tudi za ostale ceremonije. Če je možno, našitek podeli fantom četovodja, dekletom pa četovodkinja. Ščit, ki ga četa hrani na častnem mestu v skavtski sobi, je simbol, s katerima četovodja nastopa v kvadratu in izvede imenovanje IV v višjo stopnjo.



Potek ceremonije

ČV (uvod): Spoštovani IV raziskovalci, IV poznavalci in IV mojstri ter vsi ostali, ki se trudite napredovati tako v znanju kot v plemenitosti! Danes je poseben dan za nekatere izmed vas, ki ste se še posebej izkazali. Preden vam izkažemo čast, si zapomnite: Vitezi so imeli meč, da so branili uboge, ščit, da so se branili pred sovražnikom. Tako se tudi vi trudite braniti uboge med vami, usvojeno znanje pa naj vas varuje pred nevarnostmi.

ČV: Stopite korak naprej vsi, ki ste izkazali željo napredovati v IV raziskovalca in ste uspešno opravili vse zastavljene izzive.

(ČV poimensko pokliče IV – najprej fante, nato dekleta (četovodji si meč). IV pristopi in poklekne pred vodstvo čete.)

ČV: Naj pristopi in poklekne ... (ime)

Nato ČV položi IV-ju meč na levo ramo ter izreče:

ČV: Čestitam (ime), od tega trenutka dalje si IV raziskovalec. Še naprej se trudi po svojih najboljših močeh na svoji poti plemenitosti in osebne rasti!

IV se vrne nazaj v kvadrat. Enak potek za ostali stopnji, le da je drugo besedilo in »udarjanje« z mečem.

ČV: Stopite korak naprej vsi, ki ste izkazali željo napredovati v IV poznavalca in ste uspešno opravili vse zastavljene izzive.

ČV: Naj pristopi in poklekne pred ščit ... (ime)

Nato ČV položi IV-ju meč po levi in desni rami ter reče:

ČV: Čestitam (ime), od tega trenutka dalje si IV poznavalec. Še naprej se trudi po svojih najboljših močeh na svoji poti plemenitosti in osebne rasti!

ČV: Stopite korak naprej vsi, ki ste izrazili željo napredovati v IV mojstra in ste uspešno opravili vse zastavljene izzive.

ČV: Naj pristopi in poklekne pred ščit ... (ime)

Nato ČV položi IV-ju meč po levi in desni rami ter temenu glave in reče:

ČV: Čestitam (ime), od tega trenutka dalje si IV mojster. Še naprej se trudi po svojih najboljših močeh na svoji poti plemenitosti in osebne rasti!

Po končani ceremoniji se kvadrat razdere s klici vodov, čete in stega ter »azigizajem« za novo imenovane.

NAMIG ZATE

V okviru osebnega napredovanja četovodji na podlagi tradicije čete in lastnih idej lahko ambientirate sistem ON, tj. napredovanje v višje stopnje. Tu je opisana ceremonija, ki se navezuje na viteštvo. Voditelj lahko enak okvir uporabi tudi za ostale aktivnosti in dogodke v četi: imenovanje vodnikov, sprejem novincev, priprava na obljubo, krst skavtskega imena ipd.

6 Osebno spremljanje

Osebno spremljanje je proces, v katerem osebni spremljevalec načrtno spodbuja mladostnikov razvoj. Osebni spremljevalec načrtno spoznava mladostnika ter njegove talente in ga sooča s posledicami lastnih dejanj. Pri tem se mora zavedati, da njegova vloga ni načrtovanje in odločanje namesto mladostnika, ampak usmerjanje, pomoč, spodbuda, podpora pri določanju in izpolnjevanju zastavljenih ciljev ter sprejemanju odločitev.

Osebno spremljanje je najbolj učinkovito takrat, ko se uspe med osebnim spremljevalcem in tistim, ki je spremljan vzpostaviti odnos zaupanja. Osebni spremljevalec mora zavzeti mesto starejšega brata oziroma sestre in dati občutek, da je odprt za vsakršno debato ter vedno pripravljen v svojem spremljancu izpostaviti pozitivne lastnosti, ga spremljati in usmerjati pri osebni napredovanju preko vrednot vzgajanja in ga podpirati ter mu pomagati pri sprejemanju odločitev.

Pri kvalitetnem osebnem spremljanju raste tako osebni spremljevalec kot oseba, ki je spremljana.

Osebno spremljanje lahko poteka na več načinov in v različnih oblikah. Lahko je to pogovor, e-mail, telefonski pogovor, molitev, neformalno druženje, ali pa poteka na način, ko se mladostnik tega sploh ne zaveda.

Pomembno je, da smo pri osebni spremljanju osredotočeni na osebo, ki jo spremljamo in da se trudimo čim bolj celostno zajeti osebno spremljanje. Pozorni smo torej na vsa področja razvoja in znotraj tega na posameznikovo udejstvovanje in razvijanje posameznih talentov ter znanj.

Osebni spremljevalec se mora potruditi in mladostnika dobro spoznati ter se mu približati in z njim komunicirati. Pomembno je, da ga zna na primeren način pohvaliti, a mu je sposoben podati tudi kritiko, ki jo mladostnik sprejme in vzame kot priložnost, da se kaj novega nauči. Vedno mora biti zgled in se truditi graditi na odnosu zaupanja ter ohranjati pravo mero zasebnosti.

NAMIG ZATE

Katere so naloge voditelja, ki osebno spremlja IV?

- pozna okolje/družino iz katere izhaja IV
- ve, kdaj je IV dal obljubo
- pozna njegovo skavtsko ime
- zabeleži si ključne mejnike v osebni napredovanju IV
- pomaga mu pri izbiri interesnih in skavtskih veščin
- pomaga mu pri iskanju mentorja
- ga spodbuja k izpolnjevanju zadanih ciljev.

V četi poznamo dva glavna nivoja osebnega spremljanja: osebno spremljanje vodnikov in osebno spremljanje vodov. V četah, kjer imajo prakso višjega voda se znotraj le-tega tudi odvija osebno spremljanje in bolj usmerjena priprava na noviciat oziroma klan.

6.1 Osebno spremljanje vodnikov

Vodniki so tisti, ki so glavni motor čete. Njihova naloga je, da vodijo svoj vod in odgovorno opravljajo dolžnosti, ki jim jih nalaga najpomembnejša funkcija v četi. Pomembno je, da se med vodniki in voditelji čete ustvarja bratski odnos, ki temelji na zaupanju in spoštovanju. Vodniški sestanki so odlična priložnost, da vodniki povedo, kako se počutijo v svoji vlogi. Pomembno je, da se med vodniki ustvari prijateljski duh in se vsak počuti sprejetega, saj bo le tako lahko govoril o svojih težavah in svojih dosežkih. Vodniki imajo na vodniških sestankih priložnost, da se z voditeljem na štiri oči pogovorijo o vsem kar jim leži na duši, da si zastavljajo nove izzive, predajo naprej informacije o svojih članih voda, iščejo rešitve za morebitne težave v vodu, itn. Vodniški sestanki ponujajo tudi prostor, kjer si vodniki med seboj izmenjajo izkušnje, se drug od drugega učijo, si dajejo nasvete, ki jih lahko podpre ali drugače osvetli voditelj, prostor, kjer lahko voditelji dajo potrditev, pohvalo vodnikom in jim dajo možnost (so)odločanja o nekaterih stvareh.

Četa, kjer se vodniki med seboj dobro poznajo in poznajo prednosti in slabosti posameznika, bo zagotovo delovala kvalitetnejše, ker si bodo vodniki med seboj pomagali, se bodrili in sodelovali. Seveda pa je za tovrsten odnos ključno, da voditelji (v odnosu voditelj-vodnik ali vodstvo čete – vodniki) kot osebni spremljevalci primerno usmerjajo proces osebne rasti posameznika ter rasti skupine.

6.2 Osebno spremljanje vodov

Temeljni metodološki pripomoček v četi je vod, ki ga vodi vodnik. Smiselno je, da si na začetku leta voditelji enakomerno porazdelijo vode, ki jih osebno spremljajo. Potrudijo se, da dobro poznajo posamezne člane voda, poznajo njihove navade, prepoznajo njihove talente, vedo s čim se ukvarjajo in kaj radi počnejo, kdaj postanejo vznemirjeni... S tovrstnim opazovanjem in komuniciranjem voditelj lažje spremlja in usmerja vsakega člana čete na poti osebnega napredovanja, mu stoji ob strani in nudi ustrezno podporo. Še posebej pomembno je, da je voditelj pozoren na novince v vodu, ki so prišli v novo okolje in še iščejo občutek sprejetosti.

Osebno spremljanje po vodih se razlikuje od čete do čete. Najbolj običajno pa je, da se osebni spremljevalec občasno z vednostjo vodnika udeleži vodovega srečanja, večkrat komunicira z vodnikom voda, povabi vod na neformalno srečanje, pomaga oziroma usmerja pri načrtovanju potepa voda, ... Načinov je veliko in univerzalnega recepta ni. Vsak vod je po svoje unikatni. Fantje se razlikujejo od deklet in tako je tudi osebno spremljanje fantovskih vodov lahko povsem drugačno od dekliških. Pomembno je, da osebni spremljevalec prepozna in poišče najbolj ustrezen način osebnega spremljanja in ga v sodelovanju z vodnikom tudi izvaja.

Vodstvo čete se mora zavedati, da ne gre za tekmovanje med voditelji, kdo bo imel boljši vod, ampak za trud osebne rasti posameznika in s tem tudi napredovanja čete kot skupnosti. Pomembno je, da vsi voditelji sodelujejo v procesu osebnega spremljanja in zelo zaželeno, da se vsako leto osebni spremljevalci zamenjajo, saj tako vsi voditelji z vsemi člani sodelujejo in gradijo na povezanosti.

6.3 Osebno spremljanje višjega voda

V višjem vodu so običajno najstarejši člani čete, ki pa niso nujno vodniki. Višji vod ima v četi vlogo povezovanja in priprave na naslednji korak skavtske poti. Zato je smiselno, da se v višjem vodu tudi

dogaja ena od oblik osebnega spremljanja. Lahko so to neformalna srečanja, osebni pogovori ali pa preprosta formalna srečanja, ki imajo poleg ostale vsebine tudi s strani vodstva načrtovano in usmerjeno temo za pogovor in se dotikajo različnih področij mladostnikove življenjske poti.

6.4 Preverjanje osebnega spremljanja

Osebno spremljanje lahko hitro postane samo sebi namen in tako izgubi svoj smisel, če ga ne izvajamo načrtno in kontinuirano. Zato naj tudi osebno spremljanje vključuje vse korake načrtovanja po skavtski rutki. Ob koncu leta mora tudi osebni spremljevalec narediti osebno refleksijo oziroma se celotno vodstvo čete pogovori o osebnem spremljanju ter primerno ovrednoti delo skozi leto, da lahko v naslednjem skavtskem letu ohrani dobre stvari in izboljša tisto kar se ni obneslo.

Predvsem pa ne pozabimo, da je namen osebnega spremljanja to, da IV spoznamo in se mu približamo. Zato si je dobro na začetku leta postaviti nekaj vprašanj, ki jih skušamo spoznati o posamezniku tekom leta spoznati, na koncu leta pa preverimo, kako smo bili uspešni. Ti podatki so npr: rojstni datum, število bratov in sester, izvenšolske dejavnosti, datum obljube, skavtsko ime, opravljene skavtske in interesne veščine, 5 dobrih lastnosti in sposobnosti...

Pripomočki pri osebnem spremljanju

Priporočljivo je, da mladostnik na začetku leta dobi svoj »dnevnik osebnega spremljanja (in napredovanja), kamor si zapiše svoje cilje, korake, dogovore in jih v določenem časovnem obdobju tudi preverja z osebnim spremljevalcem ali npr. mentorjem veščine. Vanj lahko vključuje tudi slike oz opise iz dogodkov, usposabljanj, pomembne mejnike na njegovi skavtski poti. Pri vodnikih lahko dnevnik nadgradi z imeni članov voda, moli zanje in si zapiše pomembne informacije o njih.

Tudi voditelj bo lažje spremljal osebni razvoj, če si bo določene stvari zapisoval in beležil.

7 Sklepna misel

7 Sklepna misel

Ko si prebral vse to imaš verjetno glavo polno informacij, hkrati pa se ti verjetno sanja, da sistem osebnega napredovanja ni nič novega in drugačnega. Je pa temeljni pripomoček, da posameznika spodbudijo k celostni osebni rasti. Več idej, izkušenj s strani voditeljev, praks različnih čet najdeš na spletni strani <http://voditelji.skavti.si/kategorija/veja-iv> (med gradivi, koraki, ...). Če imaš kakršnokoli vprašanje pa se lahko obrneš tudi na aktualno državno vodstvo veje IV ali pogledaš v Priročnik za voditelje veje IV, ki je dostopen med gradivi na spletni strani.